

Forslag

til

Lov for Grønland om erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt.

Fremsat den 15. februar 1966 af *ministeren for Grønland*.

§ 1. Erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt på det grønlandske landterritorium eller på havet ved Grønland inden for en afstand af 12 sømil fra kystlinien eller fra andre basislinier, som fastsættes af ministeren, må kun drives af:

- 1) Danske statsborgere med fast bopæl i Grønland.
- 2) Stiftelser og foreninger, hvis ledelse udelukkende består af danske statsborgere med fast bopæl i Grønland.
- 3) Partrederier, hvoraf mindst $\frac{2}{3}$ ejes af danske statsborgere, og hvis bestyrende reder er dansk og har fast bopæl i Grønland.
- 4) Aktieselskaber og andre selskaber med begrænset ansvar, der har valgt en bestyrelse, når mindst $\frac{2}{3}$ af bestyrelsen og samtlige direktører er danske statsborgere, der har fast bopæl i Grønland.
- 5) Andre selskaber, hvor mindst $\frac{2}{3}$ af deltagerne er danske statsborgere, der har fast bopæl i Grønland.

Såfremt stiftelser, foreninger eller selskaber er deltagere i partrederier eller i de under nr. 5) nævnte selskaber, må hver deltager opfylde betingelserne for selv at kunne drive erhverv.

Stk. 2. Det er forbudt andre end de i stk. 1 nævnte at forarbejde eller omlade fisk inden for det i stk. 1 nævnte område af havet eller at transportere fisk eller fiskeprodukter gennem nævnte område direkte fra søen til grønlandske landingspladser.

Stk. 3. Skibe, der anvendes til de i stk. 1 og 2 nævnte formål, skal være danske.

Min. f. Grønland j. nr. 1530-00-01-03.

Stk. 4. Ministeren kan give bestemmelser, hvorved der gøres undtagelse fra bopælsbetingelserne i stk. 1 og 2.

Stk. 5. For så vidt angår fartøjer, der er hjemmehørende og indregistrerede i fremmede stater, fra hvis fartøjer, der gennem en længere årrække regelmæssigt er drevet erhvervsmæssig fangst, fiskeri eller jagt inden for den i stk. 1 nævnte grænse, kan ministeren give bestemmelser, hvorefter fartøjerne i en overgangsperiode kan udøve virksomhed som nævnt i stk. 1 og 2 inden for grænsen.

Stk. 6. Fra bestemmelserne i denne paragraf kan ministeren i øvrigt under ganske særlige omstændigheder meddele dispensation, der kan begrænses og betinges.

§ 2. Ministeren kan give almindelige bestemmelser om fangst, fiskeri og jagt, der under helt forbyde visse metoder.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte bestemmelser hvorefter en del af besætningen på skibe, der anvendes til de i § 1 nævnte formål skal opfylde betingelserne i § 1, stk. 1, nr. 1.

§ 3. Fartøjer, der er udrustet til fangst, fiskeri eller jagt, og som kommer ind på det i § 1 nævnte område af havet uden at have ret til at drive fangst, fiskeri eller jagt på området, skal have alle sine fangst-, fiskeri- og jagtredskaber bortstuvet indenbords og bådene oppe på skibet på sædvanligt sted.

§ 4. Søværnets fiskeriinspektion og de grønlandske myndigheder kan lade fiskeri-

fartøjer og fisketransportfartøjer stoppe og borde for foretagelse af tjenstlige handlinger, herunder eftersyn af skibsdokumenter og undersøgelse af fiskeredskaber og fangst, og kan forlange redskaber indbrerget for tjenstlig undersøgelse. Der kan endvidere gives sådanne fartøjer ordre til at medfølge til havn for visitation eller opløsning af fangst.

§ 5. Overtrædelse af § 1, stk. 1-3 og § 3 eller undladelse af at efterkomme påbud efter § 4 kan medføre bøde.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan det fastsættes, at også overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne kan medføre bøde.

Stk. 3. Med hensyn til konfiskation gælder kriminallovens regler herom. Redskaber kan dog konfiskeres i anledning af såvel forsætlige som uagtsomme overtrædelser. Endvidere kan fangsten eller værdien heraf konfiskeres, selv om det ikke med sikkerhed kan godtgøres, at den i det hele hidrører fra det ulovlige forhold.

§ 6. Er der rimelig grund til at antage, at et fartøj er benyttet ved en overtrædelse, der er omfattet af § 5, kan det anholdes af de i § 4 nævnte myndigheder.

Stk. 2. Udenfor det i § 1, stk. 1 nævnte område kan et udenlandsk fartøj dog kun stoppes, visiteres og anholdes, såfremt der er rimelig grund til at antage, at overtrædelsen er begået inden for området, og standsningen m. v. sker ved en derefter iværksat uafbrudt fortsat forfølgelse.

§ 7. Et fartøj, der anholdes i henhold til denne lov, kan, såfremt det ved overtrædelsen har været benyttet af andre end de i § 1, stk. 1, nr. 1)–5) nævnte personer, selskaber m. v., tilbageholdes med samtlige redskaber, indtil de forskyldte bøde- og konfiskationsbeløb og sagsomkostninger er

betalt, eller der er stillet sikkerhed for betalingen. Sker dette ikke inden 2 måneder efter sagens endelige afgørelse, kan der søges fyldestgørelse i fartøj og redskaber.

Stk. 2. Protesteres der mod tilbageholdelse, finder kap. 5, § 9 i lov om rettens pleje i Grønland tilsvarende anvendelse, dog at spørgsmålet indbringes for landsdommeren. Tilbageholdelse kan kun ske, såfremt det er påkrævet for at sikre betaling af de nævnte beløb. Var den, der havde rådighed over skibet, uberettiget i besiddelse af det, kan tilbageholdelse ikke ske.

§ 8. Sager om de i § 5 nævnte overtrædelser kan afgøres af såvel politiet som chefen for vedkommende fiskeriinspektionsskib ved vedtagelse af bøde og konfiskation og sagsomkostninger efter reglen i kap. 5, § 21 i lov om rettens pleje i Grønland.

Stk. 2. Pådømmelse sker ved Grønlands landsret.

Stk. 3. Uanset at en sag er afgjort ved vedtagelse som nævnt i stk. 1, kan Grønlands landsret efter den pågældendes begæring tillade, at sagen indbringes for landsretten. Dette gælder dog kun, såfremt særlige omstændigheder taler derfor, og begæring er fremsat snarest muligt efter vedtagelsen eller efter, at ansøgeren er blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå han støtter begæringen.

§ 9. Denne lov gør ingen indskrænkning i de rettigheder, som ifølge kundgørelse af 5. juli 1924 og senere bestemmelser, jfr. kundgørelsens litra 7), er eller måtte blive indrømmet danske eller fremmede statsstatsborgere, selskaber og skibe på Grønlands østkyst med tilhørende farvande.

§ 10. Loven træder i kraft den 1. juli 1966.

Stk. 2. Kap. I og § 21 i lov nr. 277 af 27. maj 1950 om udøvelse af erhverv i Grønland ophæves.

Bemærkninger til lovforslaget.

I lov af 20. maj 1963 om ændring i lov nr. 277 af 27. maj 1950 om udøvelse af erhverv i Grønland blev det bestemt, at erhvervsloven skulle optages til revision senest i folketingssamlingen 1964-65. Motiveringen for revisionsbestemmelsen var, at det i forbindelse med revisionen skulle undersøges, hvorvidt og i bekræftende fald hvornår det måtte være forsvarligt at ophæve lovens sontring mellem danske statsborgere med fast bopæl i Grønland og andre danske statsborgere, således at de ikke i Grønland fast bosiddende danske statsborgere efterhånden får samme rettigheder som de i Grønland fast bosiddende danske statsborgere.

Spørgsmålet om den fremtidige erhvervsudvikling i Grønland blev drøftet i Grønlandsudvalget af 1960, og da udvalgets betænkning ikke forelå så betids, at en drøftelse af de omhandlede problemer kunne finde sted i Grønlands landsråd, forinden forslag til revision af loven skulle forelægges i Folketinget, blev lovens revisionsbestemmelse ændret ved lov nr. 102 af 31. marts 1965, således at revisionen blev udsat til folketingssamlingen 1965-66.

På grundlag af betænkning nr. 363 fra Grønlandsudvalget af 1960 samt med forbillede i den danske saltvandsfiskerilov, har ministeriet udarbejdet nærværende lovforslag, der sammen med et udførligt materiale til belysning af spørgsmålet om bopælskravets eventuelle ophævelse indeholdende blandt andet gengivelse in extenso af de i Folketinget fremsatte bemærkninger herom i forbindelse med behandlingen af lovforslagene i 1962-63 og 1965 om ændring i erhvervsloven samt under finanslovsdebatten i 1964-65, har været forelagt Grønlands landsråd. I materialet indgik endvidere den af Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening den 22. april 1963 fremsendte skrivelse til folketingsudvalget vedrørende forslag til ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland, i hvilken skrivelse foreningerne gik ind for en ophævelse af bopælskravet.

Grønlands landsråd har derefter behandlet lovforslaget i såvel rådets ekstraordinære samling i maj 1965 som i rådets ordinære samling i september 1965 og har herunder særligt haft for øje, hvorvidt sontringen mellem danske statsborgere med fast bopæl i Grønland og danske statsborgere med fast bopæl uden for Grønland bør bevares ikke blot i relation til fiskeribestemmelserne, men også til næringsbestemmelserne i erhvervslovens kap. III.

Som det fremgår af landsrådets behandling af sagen, der er optrykt som bilag til nærværende lovforslag, har landsrådet over for ministeriet indstillet,

at det hidtil gældende bopælskrav opretholdes såvel inden for fiskeriområdet som inden for næringsområdet. Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening har herefter over for Fiskeriministeriet på ny henvist til de i foreningens skrivelse af 22. april 1963 til folketingsudvalget fremførte synspunkter, men Ministeriet for Grønland har ikke ment at burde fravige den af Grønlands landsråd over for ministeriet afgivne indstilling.

Under henvisning hertil har ministeriet udarbejdet nærværende lovforslag, der dog alene omhandler bestemmelser om erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt, således at disse træder i stedet for den gældende erhvervslovs kap. I, medens erhvervslovens kap. III omhandlede næringsbestemmelser efter derom afgiven indstilling af Grønlands landsråd forbliver uændret, indtil det af handelsministeren i Folketinget forelagte forslag til næringslov færdigbehandles i tinget og ophøjes til lov gældende også i Grønland med den særlige bestemmelse, at der til erhvervelse af næringsbrev i Grønland kræves fast bopæl i Grønland i mindst 6 måneder forud for næringsbrevets udfærdigelse samt fast bopæl for bevarelse af et opnået næringsbrev. Ændringsforslag herom til forslag til næringslov vil blive fremsat i tinget af handelsministeren.

Til § 1.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 1, dog at denne er udvidet med bestemmelsen om foreninger, partrederier og selskabers adgang til at drive fiskeri m. v., idet det må forudses, at der i fremtiden kan påregnes dannet sådanne virksomheder i takt med det stigende krav til investering i søgøende fiskeri. Bestemmelsen er udformet med den danske saltvandsfiskerilov som forbillede, dog at bopælspligten i Grønland er gjort til betingelse på samme måde som foreslået for enkeltpersoners vedkommende.

Man har ikke ment det rigtigt at foreslå indført en bestemmelse svarende til den i den danske saltvandsfiskerilov gældende, hvorefter personer, der har og til stadighed har haft bopæl i landet i de sidste 2 år, uanset statsborgerforhold har adgang til uden dispensation at drive fiskeri på lige fod med fastboende.

Stk. 2 svarer til den danske saltvandsfiskerilovs § 1, stk. 5. I stk. 4 gives der ministeren hjemmel til at fastsætte generelle bestemmelser for danske statsborgere, hvorved der kan gøres undtagelse fra bopælsbetingelsen både i stk. 1 og stk. 2.

I stk. 6 er indføjet en adgang for ministeren til at dispensere fra samtlige bestemmelser, herunder også kravet om dansk indfødsret. Ved denne dispensationsadgang har man skabt mulighed for, at grønlandske fiskere i uddannelsesøjemed kan fiske fra fremmede skibe i grønlandske farvande, ligesom bestemmelsen i det hele må anses for stemmende med den betragtning, at statsborgerskab ikke skal være indispensabel betingelse for udøvelse af erhvervsrettigheder, jfr. således også den danske saltvandsfiskerilov.

Til § 2.

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 2, dog at bestemmelsen om omladning er omhandlet i forslaget § 1, stk. 2. Ministeren vil med hjemmel i denne bestemmelse kunne fastsætte nærmere regler om fredning af visse fiskearter m. v., mindstemål for fisk, fiskemetoder m. v.

Bestemmelsen i § 2, stk. 2 har været gældende i Grønland, indtil lov af 20. maj 1963 om ændringer i lov om udøvelse af erhverv i Grønland trådte i kraft. Da det ikke i sin tid var tilsigtet, at denne bestemmelse skulle bortfalde, foreslås den på ny indført i loven i overensstemmelse med, hvad der er gældende i den danske saltvandsfiskerilov.

Til §§ 3-8.

Bestemmelserne svarer til den gældende lovs §§ 3-8, dog med enkelte ændringer, som det grønlandske lovudvalg har foreslået indført i den hensigt at afpasse reglerne efter de i den grønlandske retsplejelov og kriminallov gældende bestemmelser. Man har endvidere ved redaktionen af bestemmelserne søgt at tydeliggøre disse, således at søværnets fiskeriinspektion og myndighederne i Grønland lettes i deres arbejde med håndhævelse af loven.

Udskrift af landsrådets behandling af det af ministeriet forelagte forslag.

Revision af erhvervsloven (landsrådets dagsorden pkt. 8).

Formandens tale ved forelæggelse af forslag til lov om udøvelse af erhverv i Grønland.

På landsrådets ekstraordinære samling i foråret blev regeringens forslag til revision af erhvervsloven fremsat til betænkning for landsrådet.

Forslaget blev kun forelagt dengang og slet ikke færdigbehandlet. Landsrådet skal nu tage endelig stilling til det.

Medlemmerne har i sommer fået tilsendt udkastet til lovforslaget samt en del bilag, der nærmere belyser lovforslaget.

Jeg skal ikke her på ny gennemgå baggrunden for lovforslaget og forslagens indhold, men henviser til min redegørelse herom under den ekstraordinære samling i foråret. Den korte debat, der fandt sted i foråret, koncentrerede sig naturligt om kernepunktet i lovforslaget, nemlig bopælskravene. Der findes i forslaget 2 forskellige bopælskrav. Det ene går ud på, at personer for at kunne drive erhvervsmæssig fangst, fiskeri og jagt skal have dansk statsborgerskab og fast bopæl i Grønland. Det andet, der er noget strengere, går ud på, at personer for at kunne få næringsbrev, foruden dansk indfødsret, skal have haft fast bopæl i Grønland 6 måneder forud for indgivelsen af anmeldelse om næringsbrev.

De udtalelser, der faldt i foråret under de principielle drøftelser af bopælskravet, koncentrerede sig navnlig om adgangen til at drive fiskeri. Flere landsrådsmedlemmer fandt, at bopælskravet bør opretholdes, og at det var for tidligt at give fiskeriet ved Grønlands kyster fri for alle danske statsborgere, selv om nogle politiske partier i Danmark går ind herfor.

Under debatten i foråret berørtes endvidere en række specielle spørgsmål. Disse drejede sig om adgangen til fiskeri med små

trawl, om privates adgang til erhvervelse af grundarealer kunne rejses i tilknytning til erhvervslovsdrøftelserne, om der bør indføres koncessionsordning for omnibuskørsel samt om enkelte andre spørgsmål.

Lovforslaget har i løbet af sommeren været forelagt Forsvarsministeriet, Fiskeriministeriet, Handelsministeriet, Den kgl. grønlandske Handel og Det grønlandske Lovudvalg til udtalelse.

Resultatet heraf er meddelt af ministeriet i en skrivelse af 3. september 1965, som er omdelt til medlemmerne tillige med de bilag, der fulgte med skrivelsen. Det drejer sig om 2 bilag: En oversigt over de gældende bestemmelser om fangst, fiskeri og jagt i Grønland sammenholdt med forslag til nye bestemmelser fremsat af Ministeriet for Grønland den 20. april 1965, og forslag fremsat af Det grønlandske Lovudvalg den 1. juli 1965. Endvidere et særtryk af det forslag til næringslov for Danmark, som er fremsat af Handelsministeriet i Folketinget.

Jeg skal herefter gennemgå de fremkomne udtalelser til hver af kapitlerne i lovforslaget.

Med hensyn til forslaget's kapitel I om fangst, fiskeri og jagt oplyser ministeriet, at lovudvalget har foreslået visse ændringer, der dog stort set ikke berører forslaget's reelle indhold. Lovudvalgets forslag er gengivet i førnævnte bilag til ministeriets skrivelse. Ministeriet har meddelt, at det agter at gøre udvalgets forslag til sit, idet forslaget er lovteknisk bedre end ministeriets oprindelige forslag.

KGH har ikke indvendinger mod forslaget og konstaterer med tilfredshed, at forslaget giver ministeren mulighed for at dispensere frit fra samtlige bestemmelser i loven.

Fiskeriministeriet har foranlediget forslaget forelagt Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening. Disse foreninger har rejst indvendinger mod hovedreglen om, at fiskeri ved Grønland kun kan drives

af danske statsborgere, men henviser i øvrigt til den skrivelse, der i 1963 blev fremsendt til det folketingsudvalg, der behandlede forslaget til den gældende erhvervslov. Medlemmerne vil kende skrивelsen fra bilag F til det i sommer udsendte notat angående bopælspligten. Fiskeriministeriet har herefter foreslået, at lovforslaget drøftes i et møde, hvortil repræsentanter fra fiskeriforeningerne indbydes.

Grønlandsministeriet har ikke på grundlag af fiskeriforeningernes indstilling fundet anledning til at ændre princippet om bopælspligt for at kunne fiske inden for 3-sømilegrænsen, men ministeriet er dog indstillet på at tage en drøftelse med fiskeriforeningerne, når landsrådet har færdigbehandlet lovforslaget.

Jeg skal herefter gå over til at omtale udtalelserne til erhvervslovforslagets kapitel II om udøvelse af næringsvirksomhed.

Lovudvalget har ikke villet tage stilling til dette kapitel, forinden landsrådet har drøftet spørgsmålet om bopælspligtens opretholdelse, idet lovudvalget mener, at en eventuel landsrådsbeslutning om, at bopælspligten under en eller anden form modificeres, må få betydning for overvejelserne om opretholdelse af en særlovgivning for Grønland på erhvervsrettens område.

Handelsministeriet har foreslået, at kapitel II udgår af forslaget, og at de nugældende bestemmelser på dette område opretholdes, indtil en ny dansk næringslov kan sættes i kraft i Grønland, med de afvigelser landsdelens særlige forhold tilsiger. Om indholdet i det danske næringslovforslag henvises til det særtryk, der er omdelt til medlemmerne i dansk udgave, og til den sammenligning mellem næringslovreglerne i Grønland og Næringslovkommissionens forslag til en dansk næringslov, som er udsendt til medlemmerne i sommer som bilag E til notatet om bopælspligt.

Under henvisning til, at det grønlandske bopælskrav afviger helt fra de næringsretlige bestemmelser i Danmark, har Handelsministeriet meddelt, at det finder det naturligt og hensigtsmæssigt, om dette særlige bopælskrav kunne bortfalde ved gennemførelse af en ny grønlandsk næringsordning, medmindre der kan påvises *afgørende grunde* for bopælskravets opretholdelse.

Hvis landsrådet når til det resultat, at

bopælskravet ønskes opretholdt, vil der dog ifølge ministeriet ikke være nogen hindring for, at den danske næringslov til sin tid sættes i kraft i Grønland. Lovhjemmelen til bopælskravets opretholdelse må så indføres i næringslovforslagets § 32, der i sin nuværende form siger, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

Ministeriet har ikke taget stilling til Handelsministeriets forslag, men vil afvente drøftelserne her i landsrådet. Ministeriet anmoder dog om, at landsrådet, hvis man finder det hensigtsmæssigt at imødekomme Handelsministeriets forslag, allerede nu drøfter, om der fortsat skal gælde særlige bopælskrav for opnåelse af næringsbrev i Grønland, idet der i givet fald skal optages en bestemmelse herom i det danske næringslovforslagets § 32.

Ministeriet oplyser, at udkast til en kongelig anordning om at sætte den danske næringslov i kraft vil blive forelagt landsrådet til betænkning, inden anordningen gives.

Med hensyn til forslagens kapitel III om andre erhvervsbestemmelser m. v. og kapitel IV om lovens ikrafttræden m. v. oplyser ministeriet, at der muligvis vil blive foretaget visse redaktionelle ændringer. Således vil formentlig § 21, om at ministeren kan bestemme, at visse varer kun kan indføres til Grønland gennem autoriseret importør, blive optaget i lovforslag om Grønlands Afsætningsråd.

Jeg foreslår, at landsrådet på grundlag af det nu foreliggende materiale tager en almindelig drøftelse af forslaget, herunder Handelsministeriets forslag om, at de gældende bestemmelser om udøvelse af næringsvirksomhed opretholdes, indtil en ny dansk næringslov vil kunne sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger. Endvidere foreslår jeg, at forslaget efter drøftelsen går til behandling i det udvalg, der i foråret blev nedsat til at udarbejde betænkning over lovforslaget.

Som det vil være bekendt, kom udvalget til at bestå af:

Alibak Josefsen

Anthon Petersen

Jørgen Olsen

og med mig som formand.

Dagsordenens pkt. 8 (fortsat):

Forslag om revision af erhvervsloven

Formanden henviste til den omdelte udvalgsbetænkning (bilag 56), af hvilken han gennemgik indstillingen vedrørende kapitel I.

Alibak Josefsen udtalte, at han for ikke at blive misforstået ønskede at klargøre sit særstandpunkt. Den grønlandske befolkning arbejdede i disse år meget stærkt hen imod en ligestilling med den danske befolkning, sådan at forstå at man ønskede at komme så vidt, at man kunne arbejde på lige fod med de danske og færøske statsborgere. Hvis man for alvor ville opnå en større produktion i Grønland, måtte man indgå på et samarbejde med de øvrige medborgere i riget. Derimod ville man ikke komme så forfærdelig langt, hvis man blev ved med at holde grænserne lukket. Man måtte dog ikke misforstå hans ønske om fuldstændig åbning for fiskeriet i Grønland; vel ønskede han åbnet for fiskeri i alle de grønlandske farvande, men man måtte samtidig indføre særbestemmelser med hensyn til fiskeriets udøvelsesform; man måtte med andre ord lave undtagelser med hensyn til de fiskeredskeber, der måtte benyttes inden for bestemte områder. Ligesom man skulle tilbyde de danske medborgere at fiske inden for sømilegrænsen, skulle man også forsøge at opnå, at de indhandlede til de grønlandske fabrikker, således at man ikke risikerede, at den fisk, der blev fanget ved de grønlandske kyster, blev sejlet væk af fremmede fiskere. På den måde kunne man måske opnå, at der kom en virkelig betydelig produktion i de grønlandske industri-anlæg. Såvel i KNAPP som i landsrådet havde man ofte diskuteret, hvordan man kunne skaffe fiskerne bedre indtægter. Det var hans overbevisning, at man gennem samarbejde med de øvrige danske medborgere på dette område lettere og hurtigere kunne opnå bedre fiskepriser med deraf følgende bedre vilkår for fiskerne, idet priserne jo var afhængige af produktionens størrelse, således at en større produktion gav højere priser.

Knud Kristiansen udtalte, at landsråds-medlemmerne sikkert erindrede sig, at udtalelser svarende til den af *Alibak Josefsen* netop fremsatte også var kommet frem under færingsforhandlingerne i 1964. Men

under disse forhandlinger blev det helt klart, at færingerne ikke så sig i stand til at indhandle til de grønlandske anlæg, så længe fiskepriserne var så lave, som de var i dag. Men der var ingen tvivl om, at et samarbejde med fiskere fra andre egne af Danmark ville betyde meget for oparbejdelsen af den grønlandske produktion. Imidlertid gav dette ønske om at åbne Grønland for udefra kommende fiskere stof til eftertanke for de mennesker, som boede i distrikter, hvor man levede af sælfangst. Når man erindrede sig den tilbagegang, der i de senere år var sket for sælfangsten, kunne man ikke undre sig over, at befolkningen i sælfangerdistrikterne var meget betænkelige ved et forslag som det omtalte. Det var derfor også hans opfattelse, at det ville være rimeligt at lukke bestemte områder i sælfangerdistrikterne, hvis landsrådet vedtog forslaget om at åbne for fiskeri i de grønlandske farvande.

Hans Lynge var enig med *Knud Kristiansen*. Man havde prøvet at tilbyde de færøske fiskere samme vilkår som dem, grønlænderne selv fiskede under, men dem ville færingerne ikke modtage. Den grønlandske produktion og dermed fiskepriserne var ikke af en sådan størrelse, at færingerne kunne acceptere dem. De grønlandske fiskere vidste, at de skulle beskytte bestanden af fangsttyr i Grønland, og derfor drev de ikke rovdrift. Han ville anbefale, at landsrådet vedtog indstillingen fra udvalgets flertal på dette område. Efter hans opfattelse burde man være forsigtig med at udvide adgangen til at fiske i de grønlandske farvande, for man havde allerede givet mange indrømmelser i form af tilladelse til fiskeri og oprettelse af landstationer.

Alibak Josefsen mente, at de to talere måtte have misforstået ham. Man havde i udvalget meget nøje gennemtænkt og gennemdrøftet, hvilke farer der kunne tænkes at opstå for de grønlandske fiskere og hvilke fordele, de kunne få. Således havde man netop specielt arbejdet med spørgsmålet om afgrænsninger inden for bestemte områder. Lovforslaget omhandlede både fiskeri og fangst, men i udvalget havde man overhovedet ikke rørt ved de allerede eksisterende begrænsninger med hensyn til fangst inden for visse områder. Forslaget indeholdt da også bemyndigelser for ministeren til at fastsætte indskrænkninger med hensyn til

fangst af pattedyr og fugle ved den grønlandske kyst.

Oluf Hægh kunne tilslutte sig *Alibak Josefsens* mindretalsforslag, fordi det efter hans opfattelse var vejen frem mod det, man skulle opnå. Når der i de senere år havde været diskussion om oparbejdelse af den grønlandske produktion, var man altid på et eller andet tidspunkt kommet frem til at tale om færøske og danske fiskere. Under forhandlingerne sidste år med den færøske delegation havde man lagt stor vægt på at få færingerne til at bidrage til den grønlandske produktion ved at indhandle til industrianlæggene på Vestkysten. Det var blevet påstået, at færingerne havde afslået det tilbud, man havde givet dem fra grønlandsk side, men efter hans opfattelse var dette bestemt ikke rigtigt, idet færingerne gerne ville have været med til at indhandle i Grønland. Imidlertid måtte enhver, som kunne tænke, kunne indse, at færingerne ikke kunne være tjent med at indhandle til de grønlandske anlæg, når de ikke derved kunne få dækket deres udgifter ved fiskeri i de grønlandske farvande. Men den dag, de kunne få en højere pris, ville de gerne komme og indhandle til grønlandske fabrikker. Måske havde det været klogt af landsrådet, om man under forhandlingerne med færingerne havde rettet en henvendelse til KGH med ønske om højere fiskerpris. Hvis man ønskede at få fordel af indhandling fra færøske fiskere, måtte man stræbe efter at få fjernet deres små stationer i Grønland og prøve at få færingerne til at indhandle til de grønlandske industrianlæg. Men skulle man gøre sig håb om at opnå dette, måtte det efter hans opfattelse ske gennem en vedtagelse af *Alibak Josefsens* forslag.

Formanden udtalte, at når udvalgsflertallet var vejet tilbage for at stille forslag om principiel åbning, var det, fordi man fandt, at der var så mange usikkerhedsmomenter forbundet med at gennemføre de begrænsninger i den principielle frihed, som måtte anses for at være nødvendige. Man havde i den anledning haft fjernskriverforbindelse med Ministeriet for Grønland, hvorfra man havde modtaget visse oplysninger. På ét punkt mente han dog at kunne sige, at der ikke behøvede at herske nogen usikkerhed, og det var i spørgsmålet om den beskyttelse, som man måtte antage der fra grønlandsk

side ville blive stillet krav om med hensyn til havpattedyrene. I øjeblikket blev det færøske og danske fiskeri, der fandt sted i Grønland, drevet på dispensation fra det principielle forbud mod at fiske i de grønlandske farvande. Men ingen af disse dispensationer omfattede tilladelse til jagt på havpattedyr og fugle, og det ville heller næppe være forbundet med vanskeligheder eller juridiske problemer at indføre en sådan begrænsning i en principiel frihed i de grønlandske farvande, at alt, hvad der hed sæler, hvaler og pattedyr i det hele taget samt fugle, var undtaget fra adgangen til fangst.

Ricard Petersen udtalte, at den omstændighed, at de tidligere taleres udtalelser havde været så forskellige, netop viste, hvor vanskelig den sag var, man drøftede i øjeblikket, og hvor grundigt man burde behandle den. Efter hans opfattelse måtte man uddybe såvel *Alibak Josefsens* som de andre udvalgsmedlemmers forslag. Alle nærede et stærkt ønske om, at den grønlandske produktion blev oparbejdet, for at fiskepriserne kunne høves. Men man manglede materiale til brug for behandlingen af det foreliggende punkt, ligesom man burde drøfte spørgsmålet med sagkyndige, også sådanne som fastsatte fiskepriserne, og som havde med eksport at gøre. Man kunne derfor ikke behandle forslaget færdigt på en tilfredsstillende måde i indeværende samling, og han ville derfor anse det for tilrådeligt, at dets videre behandling blev udsat til forårssamlingen, således at man til den tid kunne have tilvejebragt det fornødne materiale.

Formanden gjorde opmærksom på, at dette netop var, hvad man havde gjort opmærksom på i udvalgsbetænkningen. Der var indføjet en bestemmelse i erhvervsloven om, at den skulle revideres i den kommende folketingssamling. Fra Grønlandsministeriets side havde man i overensstemmelse med G-60-betænkningens indstilling fremlagt et forslag for landsrådet, som i princippet opretholdt den hidtidige lukning af de grønlandske farvande. Der var såvel i udvalget som hos i hvert fald mange medlemmer af landsrådet en positiv indstilling over for det principielle forslag: at lukke op for fremmed fiskeri. Men alle var klar over, at man ikke af hensyn til de grønlandske erhververe kunne lukke fuldstændig op; der

måtte være visse begrænsninger på en række forskellige områder. Udvalgsflertallet havde ikke ment at turde anbefale landsrådet at gå ind for en principiel åbning, fordi man ikke var i stand til på den forholdsvis korte tid, der var til rådighed, at få et overblik over, hvilke muligheder der var for at indføre begrænsninger. Derfor havde udvalgsflertallet foreslået landsrådet at give udtryk for, at man indgående havde overvejet at ophæve den principielle lukning, og deri lå jo, at man virkelig var af den opfattelse, at der skulle være en mulighed herfor, men dog således, at der skulle opretholdes visse begrænsninger. Der var tale om forskellige former for begrænsninger, f. eks. geografiske, idet man jo allerede i dag havde fuldstændig lukket en række fjorde og andre områder, og der var tale om begrænsning med hensyn til, hvilke dyr der måtte fanges, og her drejede det sig især om pattedyrene og laksen, og der var spørgsmålet om, hvilke redskaber der måtte anvendes i fiskeriet, hvor det som tidligere drøftet i særlig grad var spørgsmålet om de faststående redskaber.

Peter Heilmann udtalte, at der var noget ganske pudsigt ved den afgivne udvalgsbetænkning og efterfølgende debat, idet der forelå en flertals- og en mindretalsindstilling, men i virkeligheden var flertallet og mindretallet helt enige. Umiddelbart havde han troet, at Alibak Josefsens mindretalsindstilling indeholdt samme synspunkter, som var kommet til udtryk fra mange danske og færøske statsborgere. Han huskede næppe galt, når han mente at erindre, at alle landsrådsmedlemmerne under færingeforhandlingerne havde været enige om, at hvis de danske statsborgere ville levere fisk til anlæggene i Grønland, så var der åbent for dem. Tilbuddet gjaldt også fiskeindustrianlægget i Godthåb, men dette anlæg gav samme priser for fisk som Nordafar, så det kunne ikke være rigtigt som påstået af Oluf Høegh, at færingerne ikke var tilfredse med priserne. Han ville herefter foreslå, at udvalgsbetænkningens mindretalsudtalelse gik ud og blev erstattet af en gengivelse af de udtalelser, Alibak Josefsen havde fremsat under debatten til belysning af indstillingen.

Formanden var ikke utilbøjelig til at give Peter Heilmann ret i, at udvalgsmedlem-

merne i princippet var enige med Alibak Josefsen; der var i og for sig ikke tale om uenighed, men snarere om mod, således at forstå, at Alibak Josefsen var modigere end udvalgets flertal. I anledning af Peter Heilmanns bemærkninger om spørgsmålet vedrørende andre danske fiskeres indhandling til anlæg i land ville han gøre opmærksom på, at dette netop var et af de spørgsmål, man efter forhandling med ministeriet havde konstateret, at der var usikkerhed om. Man havde ikke kunnet se, under hvilke former — om overhovedet — det ville være muligt at indføre begrænsninger i den frie adgang til at fiske i Grønland, og man havde ikke kunnet se, om det ville være muligt at indføre begrænsninger i henseende til, hvor indhandlingen skulle foregå, og under hvilke betingelser. Eller sagt med andre ord, nemlig dem man havde benyttet under forhandlingerne med færingerne: man havde ikke kunnet se, hvorledes spørgsmålet om enklaverne kunne løses i de administrative bestemmelser, som skulle følge en lovgivning.

Knud Kristiansen ville fremsætte en kort bemærkning i anledning af, at en af udvalgsmedlemmerne havde opfattet hans udtalelse som et tegn på at være blevet misforstået af ham. Han fandt det meget tvivlsomt, om man kunne kræve af de fremmede fiskere, at de skulle indhandle til de grønlandske anlæg. Det var helt givet, at de fremmede fiskere var langt foran grønlænderne med hensyn til fiskeri, idet de f. eks. havde store fartøjer, hvori de kunne behandle fangsten, nedfryse den og sejle af sted med den uden overhovedet at lægge til land. Når der til sin tid blev åbnet for fiskere udefra, ville disse fiskere utvivlsomt have endnu større fartøjer, der var endnu mere moderne indrettet, således at de ikke behøvede at indhandle til fabrikkerne i land. Han anså det ikke for at være den største fare for grønlænderne, om de fremmede fiskere fik lov til at fange sæler. Nej, det, han frygtede, var, at sælerne ville blive forstyrret og jaget bort fra deres spise- og ynglepladser.

Formanden udtalte, at man under udvalgsarbejdet havde forespurgt Ministeriet for Grønland, om der var nogen mulighed for at komme igennem i Folketinget med et forslag om, at revisionen af erhvervsloven blev udsat, for som tidligere nævnt stod der

jo udtrykkeligt i loven, at den skulle revideres i folketingsåret 1965-66. Revisionen var allerede én gang blevet udsat, idet den oprindeligt skulle have fundet sted i 1964-65. Men det var Ministeriet for Grønlands skøn, at man ikke havde nogen mulighed for at komme igennem med et forslag om, at revisionen skulle udsættes.

I øvrigt viste drøftelserne i såvel udvalget som landsrådet, at der var ved at ske et skred i landsrådsmedlemmernes opfattelse i dette spørgsmål. Det havde allerede vist sig under forhandlingerne med færingerne, og det havde nu vist sig igen under behandlingen af selve erhvervsloven, der jo var langt mere vidtgående end det, hvorom forhandlingerne med færingerne havde drejet sig om, der jo nemlig kun var en overenskomst, som skulle gælde nogle år. Imidlertid ville de i landsrådet faldne udtalelser blive gjort bekendt for såvel ministeren og regeringen som for de to folketingsmedlemmer og Folketinget. Hvis landsrådet vedtog udvalgsbetænkningens flertalsudtalelse, havde man dermed givet udtryk for, at man var positivt indstillet over for en åbning, men at man var usikker. Man var usikker med hensyn til, om det ville være muligt samtidig at gennemføre de begrænsninger, som alle fandt endnu var absolut nødvendige til beskyttelse af det svage grønlandske fiskeri og fangernes interesser. Det havde ikke og ville ikke have været muligt hverken for ministeriet eller for landsrådet at få klarhed over disse problemer inden for den tid, der havde været til rådighed.

Ministeriets forslag byggede på den anbefaling, som var vedtaget af G-60, men de i landsrådet faldne udtalelser viste, som nævnt et skred hen imod en ændring af selve princippet. Folketinget skulle nu behandle lovforslaget, men man kunne ikke nu sige, om det ville fortolke landsrådets udtalelser, således at revisionen blev udsat, uden at der blev foretaget en realitetsdrøftelse af lovbestemmelserne, men det var ganske klart, at ministeren for Grønland på baggrund af de faldne udtalelser måtte tage op til overvejelse, om han i Folketinget ville stille forslag om en udsættelse af revisionen, og under alle omstændigheder ville landsrådets behandling af sagen, således som det var kommet til udtryk både under forhandlingerne i selve landsrådet og i udvalget, blive

bekendt for Folketinget, som ville lægge stor vægt på landsrådets ord. Formanden ville med disse ord anbefale landsrådet at vedtage udvalgsflertallets indstilling, idet han samtidig gjorde opmærksom på, at der i den følgeskrivelse, som landsrådets formand medede gav til ministeriet, ville blive gjort nøje rede for de faldne udtalelser og deres baggrund.

Dette forslag vedtoges uden yderligere bemærkninger.

Man gik derefter over til at behandle udvalgsbetænkningens indstilling vedrørende kapitel II, om udøvelse af næringsvirksomhed.

Det vedtoges uden afstemning, at der i loven fortsat skulle være et bopælskrav, idet man herved foreløbig så bort fra spørgsmålet om længden af det forudgående ophold.

Man gik derefter over til at behandle udvalgsbetænkningens 2 indstillinger vedrørende spørgsmålet om længden af det før indgivelse af næringsbrevsanmeldelse forudgående ophold i Grønland på henholdsvis som hidtil 6 måneder og 12 måneder.

Jørgen Olsen udtalte, at det af betænkningens ordlyd fremgik, hvorfor han havde villet fastholde kravet om fast bopæl i Grønland som betingelse for opnåelse af næringsbrev. Det var ligeledes nævnt, at det hidtidige krav om 6 måneders forudgående bopæl i Grønland efter hans opfattelse var uden betydning som middel til at opnå, hvad man ønskede med et sådant krav. Han havde i udvalget stillet forslag om, at der skulle kræves forudgående ophold af forskellig længde for de forskellige erhverv af dem, som ønskede at drive næring i Grønland, idet han endda var gået så vidt som til at kræve 5 års forudgående ophold før opnåelse af næringsbrev i visse erhvervsgrøner. Men da man havde ladet ham forstå, at et sådant forslag ville blive meget vanskeligt at gennemføre, havde han indskrænket sine ønsker. Han ville dog tilføje, at han fandt 1 års kravet om forudgående ophold for lille, men under hensyn til de vanskeligheder, yderligere krav kunne tænkes at støde på, bl. a. i Folketinget, ville han lade sig nøje med 1 år.

Peter Jensen erklærede sig enig med det af Jørgen Olsen og Alibak Josefsen stillede forslag.

Jørgen Poulsen var både enig og uenig. Der var visse former for næring, som kunne

drives på ganske samme måde i Grønland som i Danmark, mens der var andre for Grønland helt specielle former for næring, som man ikke kunne sætte sig ind i på kun 6 måneder, og her tænkte han på fåreavl. Man var i Danmark ikke kendt med den måde, fåreavl blev drevet på i Grønland, og danskere, som ønskede at drive fåreavl i Grønland, måtte derfor først sætte sig ind i de grønlandske forhold. Han mente da også, at sammenslutningen af fåreholdere aldrig ville tillade en mand, der kom fra Danmark, at nedsætte sig som fåreholder, kun 6 måneder efter at han var kommet til Grønland. Men der kunne i øvrigt sikkert findes andre lignende eksempler. Han kunne dog tilslutte sig forslaget om 6 måneders forudgående bopæl, hvor det drejede sig om at åbne en handelsvirksomhed, for det foregik jo på ganske samme måde som i Danmark.

Formanden gjorde Jørgen Poulsen opmærksom på, at der ikke krævedes næringsbrev til at drive fåreavl. Der var dog andre måder at begrænse muligheden for at nedsætte sig i Grønland som fåreholder, idet der jo til sådan virksomhed krævedes jord og grund til at bygge hus på, i hvilket spørgsmål fåreholderforeningen og kommunalbestyrelsen kunne gøre deres indflydelse gældende på den måde, at man sikrede sig, at kun folk, som havde kendskab til grønlandske forhold, fik brugsret over noget af den sparsomme jord i landet. Jørgen Poulsons ønske blev således imødekommet på anden måde, og der var jo i øvrigt ingen tvivl om hans mening.

Jørgen Olsen bemærkede, at han i sit forrige indlæg havde glemt at henvise til det af ham under forårssamlingen fremsatte forslag om 5 års bopælskrav, hvilket forslag han havde motiveret ved samme lejlighed. Blandt begrundelserne herfor kunne han nævne, at udsendte fra Danmark havde alt for let ved at komme op og starte en næringsvirksomhed, når der var krav om kun 6 måneders forudgående bopæl, ligesom de havde meget lettere adgang til kapital end de fastboende. Det han så gerne ville undgå var, at der ikke blev plads til flere virksomheder, når den grønlandske befolkning engang var blevet tilstrækkelig moden til selv

at starte sådanne og havde fået mulighed for at indsamle den fornødne kapital, fordi alt for mange danskere netop i disse år allerede havde etableret sig i Grønland.

Peter Heilmann bemærkede, at man for nogle år siden havde fortolket bopælskravet således, at det kun blev opfyldt af de personer, som i de foregående 6 måneder var blevet lønnet som lokalt ansatte. Han ville gerne vide, om man havde overvejet muligheden for at videreføre denne praksis, der i hans øjne virkelig tilgodeså meningen med bopælskravet.

Formanden udtalte, at man ikke havde fulgt og ej heller havde mulighed for at følge denne praksis, idet de mennesker, som var ansat i Grønland som udsendte, hvad enten der var tale om tjenestemænd eller funktionærer, havde fast bopæl i Grønland, hvis deres ansættelsesforhold ikke på forhånd var fastlagt som midlertidigt. En sæsonhåndværker derimod blev udsendt for en byggesæson, således at hans ansættelsesforhold på forhånd var begrænset til en kort periode, ligesom der også fandtes funktionærer, hvis ansættelsesforhold var af midlertidig karakter. For disse grupper vedkommende havde man gennem mange år fulgt den praksis, at de ikke blev betragtet som havende fast bopæl. Først når de fratrådte deres ansættelsesforhold ved f. eks. at gå over på lokal løn, regnede man med, at de 6 måneder begyndte. Men ikke midlertidigt ansatte regnedes for at have fast bopæl i Grønland, og det var netop i erkendelse af, at denne praksis gennemførtes, at man i udvalgsbetænkningen havde understreget de andre begrænsningsmuligheder, der forelå, nemlig tjenestemandslovens bestemmelse om, at tjenestemænd ikke må drive næring og ej heller deres husstand.

Ved afstemningen stemte 8 imod og 5 for Jørgen Olsens og Alibak Josefsens forslag om 12 månederskravet. Forslaget var dermed forkastet.

Udvalgsbetænkningens indstilling vedrørende kapitel II vedtoges uden afstemning.

Udvalgsbetænkningens indstilling vedrørende kapitlerne III og IV vedtoges uden bemærkninger.

GRØNLANDS LANDSRÅD

Ordinær samling 1965

Betænkning og indstilling til landsrådet fra det af rådet nedsatte udvalg vedrørende forslag til lov om udøvelse af erhverv i Grønland.

Udvalget havde følgende sammensætning:

Alibak Josefsen

Anthøn Petersen

Jørgen Olsen

Formanden (landshøvdingen) har været udvalgets formand.

Dagsordenens pkt. 8. Forslag om revision af erhvervsloven.

Kapitel I. Fangst, fiskeri og jagt.

Udvalget har som grundlag for sine drøftelser anvendt det af Det grønlandske Lovudvalg fremsatte forslag af 1. juli 1955.

Udvalget har til dette kapitel alene ønsket at fremsætte bemærkninger angående den i forslaget § 1 indeholdte bestemmelse angående betingelserne for danske statsborgeres adgang til fiskeri på det grønlandske fiskeriterritorium.

Udvalget har indgående overvejet at anbefale landsrådet at ophæve det hidtidige bopælskrav, så alle danske statsborgere i princippet får fri adgang til fiskeri på det grønlandske fiskeriterritorium, dog således, at der opretholdes visse begrænsninger for de danske statsborgere, der ikke har fast bopæl i Grønland.

En sådan ophævelse af bopælskravet og samtidig indførelse eller opretholdelse af nødvendige begrænsninger rejser imidlertid en række problemer om indholdet og udformningen af de heraf følgende ændringer i det foreliggende lovforslag og eventuelle dertil knyttede administrative bestemmelser.

Lovforslaget skal i henhold til revisionsbestemmelsen i den gældende erhvervslov forelægges Folketinget i samlingen 1965-66, og landsrådet må derfor tage stilling til

det under indeværende samling. Det vil ikke være muligt forinden samlingen sluttes at foretage de fornødne undersøgelser og indhente de sagkyndige udtalelser m. v., som er nødvendige for, at landsrådet kan overse konsekvenserne af at gennemføre en for alle danske statsborgere principiel fri adgang til fiskeri på det grønlandske fiskeriterritorium.

Ud fra disse overvejelser ønsker et flertal i udvalget at anbefale, at man opretholder den hidtidige bestemmelse om, at kun danske statsborgere med fast bopæl i Grønland må drive fiskeri på det grønlandske fiskeriterritorium.

Et mindretal (Alibak Josefsen) har uanset de ovenfor anførte betragtninger ønsket at foreslå, at landsrådet allerede på nuværende tidspunkt fremsætter forslag om, at alle danske statsborgere, som overvejet, får principiel fri adgang til fiskeri på det grønlandske fiskeriterritorium.

Kapitel II. Udøvelse af næringsvirksomhed.

Handelsministeriet har foreslået, at lovforslaget kap. II om udøvelse af næringsvirksomhed udgår af forslaget, og at den nuværende retstilstand på dette område bevares, indtil en ny dansk næringslov vil kunne sættes i kraft i Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

Handelsministeriet udtaler, at det i Folketinget fremsatte forslag til næringslov for Danmark har været drøftet med Ministeriet for Grønland ud fra den opfattelse, at bestemmelserne — bortset fra bopælskravet — i realiteten i det væsentlige vil kunne finde anvendelse i Grønland. Handelsministeriet

finder det naturligt og hensigtsmæssigt, om bopælskravet kunne bortfalde, men anfører, at såfremt der kan påvises afgørende grunde for dets opretholdelse, vil der ikke heri ligge nogen hindring for, at næringsloven sættes i kraft i Grønland, idet den fornødne lovhjemmel til bopælskravets opretholdelse vil kunne indføres i næringslovsforlaget.

Udvalget har gennemgået forslaget til ny næringslov for Danmark, og har herved ikke fundet noget til hinder for, at Handelsministeriets forslag kan imødekommes.

Udvalget kan derfor anbefale, at kap. II „Udøvelse af næringsvirksomhed“ udgår af forslaget til lov om udøvelse af erhverv i Grønland, og at den nuværende grønlandske retstilstand på dette område opretholdes, indtil den danske næringslov kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, landsdelens særlige forhold tilsiger, herunder særligt kravet om fast bopæl i Grønland i et nærmere bestemt tidsrum forud for indgivelse af anmeldelse om næringsbrev.

Udvalget har herefter med henblik på optagelse af en bestemmelse herom i den danske næringslov overvejet, om man bør opretholde den gældende lovbestemmelse om, at kun personer, der har haft fast bopæl i Grønland i 6 måneder forud for indgivelse af anmeldelse om næringsbrev, har ret til at få næringsbrev.

Ved disse overvejelser er der i udvalget givet udtryk for den principielle opfattelse, at det af hensyn til den grønlandske befolknings muligheder for deltagelse i næringslivet i Grønland er nødvendigt fortsat at opretholde en lovbestemmelse om, at danske statsborgere for at få næringsbrev skal have haft fast bopæl i Grønland i et vist tidsrum.

Baggrunden herfor er, at der på en række afgørende punkter vedrørende etablering og drift af selvstændig næringsvirksomhed ikke hersker lige vilkår for henholdsvis i Grønland fødte danske statsborgere og tilflyttede danske fra det øvrige rige.

I konkurrencen om udnyttelsen af de foreliggende muligheder for etablering af selvstændig næringsvirksomhed vil den grønlandske befolkning i almindelighed være vanskeligere stillet end tilflyttede danske statsborgere, som følger af:

at kun relativt få grønlændere — bl. a. på grund af ringere uddannelsesmuligheder — har erhvervet den modenhed og erfaring, der er nødvendig for at kunne påbegynde og drive en selvstændig erhvervsvirksomhed.

at det relativt lave lønniveau i Grønland gør det vanskeligt for den enkelte person, der har de fornødne kvalifikationer og ønske om at etablere egen virksomhed, at opspare den fornødne kapital til virksomhedsetablering.

at sprogvanskeligheder og ukendskab til danske forhold bevirker, at grønlænderen navnlig hvad angår handelsnæring, ikke har mulighed for i nævneværdig grad at drage nytte af forbindelser i det øvrige land eller andet steds.

På den anden side er det udvalgets opfattelse, at tilflyttede danske statsborgere har væsentlige fordele fremfor den fastboende grønlandske befolkning derved:

at de tilflyttede danske i almindelighed vil være i besiddelse af bedre uddannelse og større erfaring vedrørende den næring, de ønsker et etablere sig i.

at tilflyttede danske, der ønsker at etablere selvstændig erhvervsvirksomhed, oftest kommer til Grønland som „udsendt“ arbejdskraft, hvorefter de — inden eller efter arbejdskontraktens ophør — etablerer selvstændig virksomhed. I den periode, der forløber, inden de etablerer sig, har de mulighed for i kraft af den højere lønning, der ydes til „udsendt“ arbejdskraft, at opspare en ikke ubetydelig kapital til start af egen virksomhed.

at tilflyttede danske i kraft af deres kendskab til danske forhold er i stand til i væsentlig grad at udnytte forbindelser i det øvrige Danmark.

I det for udvalget forelagte materiale vedrørende lovsforslaget har det været nævnt, at hensynet til oplæring af den grønlandske befolkning i selvstændig virksomhedsledelse kunne tale for bopælskravets ophævelse. Udvalget erkender rigtigheden heraf, men mener ikke, at dette argument sammenholdt med de foran anførte forhold er så tungtvejende, at det kan begrunde fri adgang til næringsbrev i Grønland for alle danske statsborgere.

Udvalget erkender, at det af hensyn til landets udbygning og under hensyn til den i Grønland herskende mangel på kapital til investeringer vil være ønskeligt, at der for så vidt angår særligt kapitalkrævende virksomheder er adgang for alle danske statsborgere til at etablere næringsvirksomhed i Grønland under fornødent hensyn til den grønlandske befolknings tarv.

Det er udvalgets opfattelse, at disse hensyn vil kunne tilgodeses ved bestemmelserne i lovforslagets § 17 (eller tilsvarende bestemmelse i den kommende danske næringslov), hvorefter ministeren bemyndiges til at dispensere fra de i §§ 12, 13 og 15 angivne betingelser for ret til erhvervelse af næringsbrev. I § 17 bestemmes endvidere, at disse dispensationer kan begrænses og betinges. I anmærkningerne til § 17 anføres, at ansøgninger om dispensationer vil blive forelagt landshøvdingen over Grønland og vedkommende kommunalbestyrelse til udtalelse. Ved høringen vil myndighederne i Grønland få mulighed for at gøre deres synspunkter gældende overfor ministeren ved tildelingen af dispensationer, og udvalget lægger vægt på, at denne høring finder sted.

Under henvisning til det således anførte foreslår udvalget, at man opretholder kravet om fast bopæl i Grønland som betingelse for at opnå næringsbrev.

To af udvalgets medlemmer (formanden og Anthon Petersen) anbefaler endvidere, således som foreslået i det foreliggende lovforslag, at der udover fast bopæl kræves 6 måneders ophold i Grønland forud for indgivelse af anmeldelse om næringsbrev.

Udvalgets to øvrige medlemmer (Jørgen Olsen og Alibak Josefsen) foreslår, at der udover fast bopæl kræves 12 måneders ophold i Grønland forud for indgivelse af an-

meldelse om næringsbrev. Disse medlemmer er af den opfattelse, at den gældende bestemmelse om 6 måneders ophold ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser bestemmelsens formål.

Udvalget lægger vægt på, at man opretholder den hidtidige praksis, hvorefter udsendte sæsonarbejdere og dermed ligestillede i henseende til retten til erhvervelse af næringsbrev, først kan betragtes som havende fast bopæl fra det tidspunkt, da deres kontrakt — eller tjenesteforhold — som udsendte ophører.

Udvalget lægger ligeledes vægt på, at man opretholder og håndhæver den hidtidige begrænsning i adgangen for tjenestemænd og deres husstand til at udøve erhvervsvirksomhed i Grønland (jfr. bestemmelsen i § 161 i lov nr. 5 af 7/6 1958). Udvalget henstiller, at tilsvarende begrænsninger søges gennemført for det overenskomst- og kontraktansatte udsendte personale.

Udvalget skal herefter indstille, at landsrådet tiltræder det af Handelsministeriet fremsatte forslag, hvorefter den nugældende retstilstand angående udøvelse af næringsvirksomhed i Grønland opretholdes, indtil den kommende danske næringslov kan sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger, herunder særligt kravet om fast bopæl i Grønland i et nærmere bestemt tidsrum forud for indgivelse af anmeldelse om næringsbrev.

Kapitel III. Andre bestemmelser m. v.

Kapitel IV. Ikrafttræden m. v.

Udvalget har ikke bemærkninger at fremsætte til disse kapitler.

Godthåb, den 8. oktober 1965.

N. O. Christensen.

Alibak Josefsen.

Jørgen Olsen.

Anthon Petersen.